

Voedsel Brief Groenpact Jongerenplatform

Geachte Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Er is veel onzekerheid rondom ons landbouw- en voedselbeleid en daardoor heerst er onrust in Nederland. Tegelijkertijd is er nu een unieke kans om de peilers van een duurzaam voedselsysteem neer te zetten en daarmee enorme positieve sociale- en milieu-impact te realiseren. Wij, de jongeren van het Groenpact Jongerenplatform, willen constructief bijdragen en meebouwen aan een visie voor onze voedselcultuur, ons voedsellandschap en hoe het landbouwbeleid er uit zou moeten zien om dit te verwezenlijken. Er is een Nederlandse voedsel- en landbouwcultuur van waarde nodig.

Als Groenpact Jongerenplatform fungeren wij als vertegenwoordigers van toekomstige generaties binnen de landbouw- en voedselsector. Wij verbinden agrarische en niet-agrarische jongeren met elkaar. Groenpact Jongerenplatform is daarmee hét platform van diverse jongerenorganisaties die zich bezighouden met landbouw, voedsel en klimaat. Lid van het platform zijn de Voor de Oogst van Overmorgen, het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt, Slow Food Youth Network, Studenten voor Morgen, Jonge Klimaatbeweging en de Klimaat en Energie Koepel.

Daarom roepen wij het ministerie op om ons, het Groenpact Jongerenplatform, in te schakelen om de verbinding op te zoeken met jongeren. Bij de ontwikkeling van interventies, onderwijsprogramma's, communicatie-instrumenten en dergelijke middelen willen we helpen in het consulteren van de oplossingen en/of oplossingsrichtingen. We kunnen onderzoeken uit zetten in onze achterban als het gaat om bijvoorbeeld aansluiting bij leefstijl en gebruik van sociale media. Binnen ons platform en onze achterban kunnen we bestaande evenementen inzetten om de brug te slaan tussen stakeholders, ontwikkelingen rondom voedsel te verbinden met jongeren en de dialoog te faciliteren met bestuurders of beleidsmakers.

In deze brief pleiten wij samen voor een holistisch beleid met ambitieuze doelen en de verankering van de bredere waarde van voedsel en landbouw. In deze brief doen

we strategische en praktische voorstellen voor een vooruitstrevend en ambitieus voedselbeleid voor huidige en toekomstige generaties.

We doen dit op basis van drie uitgangspunten:

1. [Neem de maatschappelijke waarde van voedsel als uitgangspunt](#)
2. [Garandeer duurzame voedselzekerheid en soevereiniteit](#)
3. [Verduurzaam de gehele keten](#)

We hopen dat het ministerie en haar belanghebbenden geïnspireerd raken op deze punten en, net als wij, het ook eens worden om tot actie over te gaan.

Wij lichten hieronder graag onze drie uitgangspunten toe, waarna we onze rol t.o.v. van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beschrijven.

1. Neem de maatschappelijke waarde van voedsel als uitgangspunt

Voedsel heeft niet enkel een financiële waarde, maar speelt een wezenlijk onderdeel in onze samenleving. Laat in beleidsafwegingen consequent en duidelijk blijken dat de maatschappelijke waarde van voedsel wordt meegewogen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het effect van het voedselsysteem op ecologische en maatschappelijke waarden en voorkom milieuschade en schending van mensenrechten. Of laat blijken dat voedsel culturen en mensen aan elkaar verbindt. Neem deze maatschappelijke waarden mee in strategie en beleid.

2. Garandeer duurzame voedselzekerheid en soevereiniteit

Iedereen heeft recht op gezond voedsel dat geproduceerd is op een ecologisch, sociaal en economisch duurzame wijze. Veranker duurzame voedselzekerheid en soevereiniteit in beleid. Het creëren van een rechtvaardiger voedselbeleid zorgt voor een duurzamere voedselcultuur, ook op sociaal maatschappelijk vlak. Belangrijk hierin is het faciliteren en stimuleren van een ketenontwikkeling voor plantaardige eiwitrijke gewassen. Dit versterkt de voedselsoevereiniteit evenals het verdienmodel voor boeren door bijvoorbeeld verminderde noodzaak van import van veevoer. Een eerlijke machtsverdeling binnen de keten dient gewaarborgd te worden; onder meer door het ondersteunen van zelfbeschikking van producenten over hun afzet.

3. Verduurzaam de gehele keten

Duurzame productie begint bij de boer, maar de hele keten moet verduurzamen om tot een duurzame en volhoudbare landbouw- en voedselsector te komen. Het is belangrijk om duurzaamheidsmaatregelen in te voeren over de hele keten: in **productie, verwerking en consumptie**. Deze maatregelen dienen als een *incentive* voor verduurzaming en moeten in de hele interne markt gelijk zijn.

3.1 Ketenbrede verduurzaming

- Pas in de hele keten eerlijke prijs toe, waarbij sociale en milieukosten meegerekend worden in de prijs die elk onderdeel in de keten betaalt. Hiermee worden verborgen kosten inzichtelijk en stimuleren we duurzame productie en een eerlijker systeem. Belangrijk hierbij is dat de opbrengsten ook eerlijk verdeeld worden over de partijen in de keten.
- Ga voedselverspilling tegen in de hele keten. Het ministerie moet eigenaarschap nemen op het onderwerp voedselverspilling. Bijvoorbeeld in het veranderen van wet- en regelgeving om voedselverspilling effectief te reduceren.
 - Overweeg verplichte meting en rapportage van voedselverlies. Het Verenigd Koninkrijk ging ons al voor en hield deze zomer een openbare raadpleging die voorstelt om voedingsbedrijven te verplichten hun voedselverspilling te meten en openbaar te rapporteren. Enkel op basis van juiste en volledige data is het haalbaar om verspilling te voorkomen en te verminderen. Haal inspiratie uit bv. wetgeving tegen voedselverspilling of een aansprakelijkheidsregime uit andere Europese landen.
 - Streef naar verwaarding van voedsel rest- en zijstromen die onvermijdbaar zijn. Houd ook rekening met het sluiten van nutriëntenkringlopen
- Zorg voor toegang tot financiële middelen om duurzame investeringen in de agrifood sector te financieren.

3.2 Verduurzaming in primaire productie

- Waarborg een gezonde omgang met natuurlijke hulpbronnen, zoals onze bodem, water en biodiversiteit. Zij vormen de basis van een gezond, duurzaam en houdbaar voedselsysteem. Oog voor ecologische en sociale aspecten zijn ook van belang voor economische aspecten op lange termijn.

- Zorg voor een beleid toegespitst op de regio. Denk hierbij aan duurzame aquacultuur aan de kust, *vertical farming* in steden, community supported agriculture (CSA) in lokale gemeenschappen en precisie landbouw.
- Stimuleer agrarisch natuurbeheer (ANLB): hierbij wordt de natuur op het boerenland beschermd en bevorderd door het aanleggen van akkerranden, kruidenrijke weilanden en het stimuleren van akkervogels.
- Wees gericht op het creëren van een leefbaar inkomen voor boeren, het behoud van het platteland inclusief deze cultuur en het leveren van gezond voedsel aan de consument.
- Creëer een eerlijk speelveld, zodat boeren die duurzaam produceren niet benadeeld worden ten opzichte van niet-duurzame (geïmporteerde) producten.
- Bevorder noodzakelijke betrokkenheid vanuit boeren, burgers, onderwijs, bedrijfsleven en de overheid. Moedig participatie van burgers in het voedselsysteem aan. Bijvoorbeeld in de vorm van Herenboerderijen, CSA, stadsmoestuinen, voedselcoöperaties en boerderijeducatie.
- Verbeter de toegang tot grond, met name voor (nieuwe) jonge boeren. Zorg daarbij voor langdurige pachtcontracten, die boeren stimuleren en faciliteren om duurzaam te investeren in hun land.
- Geef (jonge) boeren de kans om te investeren in duurzame landbouwpraktijken, zoals het toepassen van strokenteelt, permacultuur, bio-dynamisch landbouw; het investeren in bodemverbetering; het verminderen van energiegebruik en uitstoot van broeikasgassen; en het toepassen van precisielandbouw en andere hoogtechnologische praktijken.

3.3 Verduurzaming in de voedselindustrie

- Trek de verduurzaming door buiten de grenzen. Ook producten die buiten Nederland geteeld worden, maar in Nederland verwerkt worden tot een product zoals koffie en chocola, moeten op duurzame en verantwoorde wijze in het land van herkomst geteeld worden.
- Ondersteun startups en het MKB in het opschalen naar duurzame voedselinnovatie om de verduurzaming van grond tot mond door te trekken.
- Ondersteun innovatieve duurzame koplopers door proactieve wetgeving, het weghalen van onwenselijke wettelijke barrières en door een fiscaal gelijk speelveld. Bied fiscaal voordeel of subsidie voor partijen (ook MKB's) die in elk opzicht bijdragen aan en passen in een duurzaam voedselsysteem.

- Faciliteer ketenbrede en cross sectorale samenwerking, zoals het project [Waardecreatie in Keten](#).
- Geef aandacht aan digitalisering en automatisering ter ondersteuning van verduurzaming van de voedselverwerkende industrie. Denk hierbij aan monitoring van verspilling, optimalisering van grondstofgebruik en flexibiliteit van de keten. Net zoals er in de landbouw ingezet wordt op toepassing van drones en sensoren voor monitoring van plant gezondheid, bijvoorbeeld.

3.4 Verduurzaming in consumptie

- Neem gezamenlijke verantwoordelijkheid voor duurzame consumptie. Ontwikkel een integrale blik door samen te werken met o.a. het ministerie van VWS, SZW en met de NVWA en de VNG.
- Stimuleer duurzame voedselconsumptie, in samenhang met een goed (Europees) labelsysteem. Op deze manier kunnen duurzame producten, waarin sociale en ecologische waarden ingebed zijn, hun meerwaarde ook omzetten in gezonde business case en een brede afzet in Europa.
- Stimuleer een gezond, duurzaam, gebalanceerd en gevarieerd voedingspatroon. Met de juiste stimulansen, nudges en beprijzing, wordt het voor de consument makkelijker om te kiezen voor een gezonder en seizoensgebonden voedingspatroon.
- Zorg voor transparante eerlijke communicatie en marketing zodat consumenten zelf een overwogen keuze kunnen maken op basis van waarden die ze nastreven. De gehele keten moet werken aan goede voorlichting.
- Zorg dat jongeren kritisch-constructieve vaardigheden ontwikkelen voor het omgaan met het dynamische medialandschap en misinformatie. Leer van bestaande programma's over dit onderwerp zoals die van [Diversión](#).
- Maak voedselonderwijs voor ieder kind een structureel onderdeel van educatie. Voedselonderwijs betekent niet alleen voorlichting, voedselonderwijs is kennis verkrijgen over duurzame voeding, leren oogsten, koken en gezond eten op alle scholen. Zie ook "Voedselonderwijs verplicht voor ieder kind", gepubliceerd door SFYN en NAJK.
- Zorg voor een gezonde leef- en werkomgeving. Beperk toegang tot fastfood en zorg voor gezonde, lekkere alternatieven. Stimuleer gezonde en duurzame school- en werk kantines. Verhoog bijvoorbeeld de werkkostenregeling zodat werkgevers een gezonde lunch kunnen bekostigen.
- Moedig participatie van burgers aan in het voedselsysteem. Denk hierbij aan korte keten initiatieven, buurtkeukens, voedselbossen, open dagen in de

agri-food sector en stadsmoestuinen en eerder genoemde voorbeelden CSA, herenboeren, stadsmoestuinen, voedselcoöperaties en boerderijeducatie.

Tot slot

Het Groenpact Jongerenplatform is opgericht om een brede groep jongeren en daarmee een breder gedragen maatschappelijk perspectief te vertegenwoordigen. Wij, agrarische en niet-agrarische jongeren, maken ons grote zorgen over de toekomst van ons landbouw- en voedselsysteem, onze gezamenlijke toekomst. Middels deze brief roepen wij het ministerie op zorg te dragen voor een duurzaam landbouw- en voedselbeleid dat ook voor toekomstige generaties de toegang tot gezond en duurzaam voedsel veilig stelt. Drie uitgangspunten zijn hiervoor centraal gesteld: de erkenning van voedsel als maatschappelijke en sociaal-economische waarde; het garanderen van duurzame voedselzekerheid en soevereiniteit; en realiseren van verduurzaming in de hele keten met specifieke aandachtspunten voor productie, verwerking en consumptie.

Wij vragen niet alleen aandacht middels deze voedselbrief, het Groenpact Jongerenplatform wil nadrukkelijk zelf actief onderdeel zijn van de transitie naar een duurzamer landbouw- en voedselsysteem. Als Groenpact Jongerenplatform vervullen wij de functie van vertegenwoordiger van toekomstige generaties binnen de landbouw- en voedselsector en verbinden wij agrarische en niet- agrarische jongeren. Dat betekent dat een breder gedragen jongeren perspectief wordt meegenomen in de discussies, besluitvorming en de totstandkoming van beleid.

Het Groenpact Jongerenplatform beoogt een structurele en constructieve samenwerking met u, Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en uw Ministerie. Daarom nodigen wij u graag uit om met ons aan tafel te gaan voor een gesprek voor verdere invulling van onze structurele rol binnen de transitie naar een landbouw- en voedselbeleid van waarde.

Namens,
Het Groenpact Jongerenplatform

